

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący)

SSN Leszek Bosek

SSN Tomasz Demendecki (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi A. G.

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...] w sprawie sygn. III AUa [...],

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 2 lipca 2019 r.,

1. stwierdza, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy nastąpiła przewlekłość postępowania,

2. przyznaje skarżącemu A. G. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] sumę pieniężną w wysokości 2000 zł (dwa tysiące złotych),

3. oddala skargę w pozostałym zakresie,

4. nakazuje zwrócić na rzecz A. G. z kasy Sądu Apelacyjnego w [...] kwotę 200 zł (dwieście złotych) tytułem opłaty uiszczonej od skargi,

5. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz skarżącego A. G. tytułem zwrotu kosztów postępowania kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych).

UZASADNIENIE

Pełnomocnik Skarżącego A. G. wniósł skargę na przewlekłość w postępowaniu sądowym domagając się stwierdzenia, że: w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie III AUa [...] nastąpiła przewlekłość postępowania, wydanie Sądowi rozpoznającemu sprawę zalecenia podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności oraz przyznania od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącego kwoty 5.000 zł i zasądzenia kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że postępowanie którego dotyczy ten środek zaskarżenia toczy się po wniesieniu przez Skarżącego apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 15 grudnia 2017 r. (VIII U [...]).

W ocenie Skarżącego, w toku postępowania przed Sądem Apelacyjnym w [...] wystąpiła nieuzasadniona zwłoka w rozpoznaniu apelacji, złożonej przez niego od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z 15 grudnia 2017 r.; w szczególności nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej, mimo upływu ponad czternastu miesięcy od daty zainicjowania postępowania apelacyjnego. Wnoszący skargę wskazał ponadto, że przedmiotem sprawy jest odpowiedzialność za zobowiązania z tytułu składek na ZUS w kwocie opiewającej na sumę ponad 150.000,00 zł. Zwłoka w rozpoznaniu apelacji może mieć więc według Skarżącego istotny wpływ na wysokość ewentualnych odsetek ustawowych za opóźnienie w przypadku oddalenia apelacji.

W odpowiedzi na skargę o stwierdzenie przewlekłości postępowania uczestnik postępowania Skarb Państwa - Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 75, dalej: s.p.p.n.z.) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w

postępowaniu którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Zgodnie zaś z treścią art. 2 ust. 2 s.p.p.n.z., dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, przyjmuje się, że po pierwsze - za przejaw naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki uważa się, między innymi, wielomiesięczną bezczynność sądu polegającą na niewyznaczaniu rozprawy, także rozprawy apelacyjnej, zwłaszcza gdy nie zachodzą okoliczności usprawiedliwiające opóźnienie; po drugie - przewlekłość postępowania zachodzi zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy wprowadzi je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy; po trzecie - wskazanie przez stronę okoliczności uzasadniających skargę na przewlekłość postępowania nie może polegać na zakwestionowaniu ogólnego trwania postępowania, lecz powinno wskazywać określone czynności procesowe, których sąd nie podjął lub podjął z nieuzasadnioną zwłoką, bądź też dokonał wadliwie; po czwarte - dokonując oceny, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, uwzględnia się, między innymi, charakter sprawy, stopień jej faktycznej i prawnej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania; po piąte - nie dochodzi do przewlekłości postępowania apelacyjnego, jeżeli rozprawa zostaje odroczone w celu przeprowadzenia dodatkowych dowodów, a ich zgromadzenie

nie może nastąpić niezwłocznie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2017 r., III SPP 28/17, LEX nr 2332310 i z dnia 12 lipca 2017 r., III SPP 31/17, LEX nr 2332312, i powołane w nim orzeczenia).

Akta Sądu Okręgowego wraz z apelacją Skarżącego wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w [...] w dniu 27 lutego 2018 r. i w tym samym dniu zostały zarejestrowane pod sygnaturą III AUa [...].

Z analizy sprawy wynika, że w dniu 12 kwietnia 2018 r. został wylosowany w trybie Systemu Losowego Przydziału Spraw sędzia referent w osobie delegowanego Sędziego Sądu Okręgowego P. K.. Zarządzeniem Przewodniczącej Wydziału z dnia 28 marca 2019 r. został ustalony trzyosobowy skład orzekający, a ponadto wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej na dzień 7 maja 2019 r. W dniu 16 maja 2019 r. doszło do ogłoszenia wyroku, którym oddalono apelację skarżącego.

Do dnia zatem wydania zarządzenia o wyznaczeniu rozprawy apelacyjnej nie podjęto żadnych czynności ukierunkowanych na merytoryczne rozpoznanie apelacji. Sąd Apelacyjny nie dokonał żadnej czynności, która usprawiedliwiałaby zwłokę w rozpoznaniu apelacji.

Podkreślenia wymaga również okoliczność, że termin rozprawy w przedmiotowej sprawie został wyznaczony według kolejności wpływu spraw do wydziału. W orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wskazuje się na rodzaje (kategorie) spraw cywilnych, które powinny być rozpoznane ze szczególną pilnością, a więc spraw, w których relatywnie krótszy okres bezczynności sądu jest traktowany jako przewlekłość postępowania (por. wyrok ETPC z dnia 30 października 1998 r., skarga nr 28616/95 w sprawie Styranowski przeciwko Polsce, RJD 1998-VIII, s. 3376). Taka sytuacja nie dotyczy wskazanej sprawy. Jednakże, wydanie zarządzenia w przedmiocie wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej nastąpiło dopiero po trzynastu miesiącach od chwili wpływu sprawy do Sądu Apelacyjnego co należy kwalifikować jako czynność spóźnioną, tym bardziej, że zgromadzony w sprawie materiał procesowy nie daje podstaw do stwierdzenia, iż zachodziły przeszkody faktyczne lub prawne we wcześniejszym dokonaniu tej czynności. W szczególności opisana zwłoka w nadaniu sprawie biegu nie była spowodowana zachowaniem Skarżącego (por. postanowienie Sądu

Najwyższego z dnia 22 listopada 2010 r., III SPP 22/10, LEX nr 694241).

Jakkolwiek, ustawa o skardze na przewlekłość postępowania nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę, to jednak w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo twierdzić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 384; z dnia 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120; z dnia 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 78, poz. 121; z dnia 18 maja 2016 r., III SPP 53/16, LEX nr 2056884; z dnia 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16, LEX nr 2122413; z dnia 7 marca 2017 r., III SPP 6/17, LEX nr 2261732 oraz z dnia 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, LEX nr 2456369).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego można wskazać orzeczenia, w których przyjmowano, że w braku szczególnych okoliczności rozsądne miary czasowe na rozpoznanie sprawy zostają przekroczone, gdy od czasu wpływu apelacji do Sądu drugiej instancji do daty pierwszego terminu rozprawy drugoinstancyjnej minęło osiem miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; z dnia 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13). Znaczny i stale rosnący wpływ spraw oraz niewystarczająca obsada sędziów orzekających w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie usprawiedliwiają przewlekłości postępowania wynikającej z niewyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Sąd Najwyższy docenia sprawność organizacyjną Sądu Apelacyjnego w rozpoznawaniu tak dużej liczby spraw, na jaką powołano się w odpowiedzi Prezesa Sądu, niemniej to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej, w tym zapewnienia optymalnej obsady kadrowej sądów odwoławczych, orzekających w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2006 r., III SPP 10/06).

W niniejszej sprawie, okres oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej od daty wpływu sprawy III AUa [...] do Sądu Apelacyjnego w [...] do dnia złożenia przez Skarżącego skargi na przewlekłość postępowania wyniósł

ponad trzynaście miesięcy, zatem uznać należało, że doszło do przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym. W związku z tym, skargę należało uwzględnić na podstawie art. 12 ust. 2 w zw. z art. 2 ust. 1 i 2 s.p.p.n.z., bowiem postępowanie w sprawie do czasu złożenia skargi toczyło się dłużej niż wymagała tego stosowna potrzeba.

Stosownie do art. 12 ust. 4 s.p.p.n.z., w razie uwzględnienia skargi sąd przyznaje na żądanie skarżącego od Skarbu Państwa sumę pieniężną w wysokości od 2.000 do 20.000 zł.

Skarżący wniósł o zasądzenie na jego rzecz kwoty 5.000 zł. Sąd Najwyższy po rozważeniu wszystkich okoliczności, jest jednak zdania, że właściwe będzie przyznanie Skarżącemu tytułem odszkodowania kwoty 2.000 zł (dwa tysiące złotych). Przyznając kwotę w takiej wysokości, Sąd Najwyższy miał na względzie wskazane powyżej powody wystąpienia przewlekłości postępowania oraz przedmiot sprawy a ponadto to, że zarzucana w niniejszej sprawie przewlekłość postępowania ustała, gdyż w sprawie, której dotyczy skarga, dnia 16 maja 2019 r. został wydany wyrok oddalający apelację Skarżącego. Wreszcie, z uzasadnienia skargi o stwierdzenie przewlekłości postępowania nie wynika, by Skarżący znajdował się w takiej sytuacji życiowej, w której zasądzenie wyższej kwoty zapewniłoby odpowiednią rekompensatę za oczekiwanie na rozstrzygnięcie sprawy. Dlatego też, przyznając Skarżącemu kwotę pieniężną w wysokości 2.000 zł, Sąd Najwyższy oddalił żądanie skargi w pozostałej części.

W postępowaniu ze skargi na przewlekłość postępowania należy rozstrzygać o kosztach, stosując odpowiednio zasady, które obowiązują w postępowaniu zażaleniowym (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2006 r., III SPZP 1/06, OSNP 2007 nr 1-2, poz. 34). W związku z tym, o kosztach postępowania skargowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 s.p.p.n.z. oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 z późn. zm.).

Skarga na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki wniesiona przez ubezpieczonego w sprawie odwołania rozpoznawanego przez sąd pracy i ubezpieczeń społecznych jest wolna

od opłat (art. 96 ust. 1 pkt 4 k.p.c., zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2006 r., III SPZP 2/06, OSNP 2007 nr 11-12, poz. 176). Rozstrzygnięcie o zwrocie na rzecz A.G. z kasy Sądu Apelacyjnego w [...] kwoty 200 zł (dwieście złotych) tytułem opłaty uiszczonej od skargi znajduje swoją podstawę w art. 17 ust. 3 s.p.p.n.z. oraz art. 8 ust. 2 s.p.p.n.z. w związku z art. 98 i 99 k.p.c. Na rzecz tego stanowiska przemawia zwłaszcza odpowiednio stosowany art. 108 k.p.c. zgodnie z którym sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

aw